

самостійними видами юридичної відповідальності. У межах одного виду відповідальності може застосовуватися різний набір санкцій». В будь-якому разі, в судовій практиці пеня розглядається саме як міра відповідальності, санкція. За Великим тлумачним словником сучасної російської мови Д. Н. Ушакова ([Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Ushakov-term-66423.htm>), санкція (в юр.аспекті) – це умова, яка забезпечує виконання закону, договору (юр.).

Виходячи з аналізу законодавства та підходів вчених, можна виокремити наступні характерні риси пені: 1) виключно компенсаційний характер, майнова форма пені; 2) нарахування пені не пов'язано з додатковим обтяженням у вигляді позбавлення певних благ; 3) правовідновлювальна природа, що й дозволяє поєднувати застосування пені разом із штрафом, який виступає каральною санкцією, не порушуючи конституційний принцип *non bis et idem*; 4) забезпечується державним примусом; 5) законодавче закріплення механізму та умов стягнення пені; 6) підставою нарахування пені є вчинення податкового правопорушення. Як вбачається із положень пп.129.1.1. п.129.1. ст.129 ПК України, саме протиправна бездіяльність платника податків, що спричинила закінчення встановлених цим Кодексом строків погашення узгодженого грошового зобов'язання на суму податкового боргу, виступає підставою нарахування пені. Таким чином, вищенаведене дозволяє розглядати пеню в податковому праві як компенсаційну, правовідновлювальну санкцію у вигляді стягнення грошової суми у відсотковому еквіваленті за кожен день прострочення виконання податкового зобов'язання, спрямовану на відшкодування понесених державою збитків, завданих таким простроченням.

Лавренова О.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО АКТА УПРАВЛІННЯ

Процес державного управління неможливо уявити без видання і реалізації правових актів управління, адже дані акти займають особливе місце в системі засобів реалізації компетенції органу державного управління. Саме за допомогою їх прийняття і здійснюються державно-владні повноваження органів державної влади, конкретизується їх владне волевиявлення відносно встановлення, зміни або відміни правової норми, що регулює відповідні суспільні відносини. У зазначених актах найбільш явно проявляється владний характер державної діяльності. Це обумовлює особливий інтерес до дослідження сутності та властивостей правових актів управління, за допомогою яких органи державної влади здійснюють регулювання в різних сферах суспільного життя.

Аналіз різних підходів, що існують в юридичній літературі щодо визначення поняття «правовий акт управління», дає підстави говорити про наявність трьох найбільш поширених точок зору щодо цієї проблеми.

Прихильники першої точки зору ототожнюють правовий акт управління з правовою формою державного управління. Такий підхід в більшості був притаманний радянській правовій науці. Зокрема, М.І. Єропкін розумів під правовим актом управління особливу юридичну форму виконавчої та розпорядчої діяльності державних органів (Административное право / под ред. М. И. Еропкина. 1971. С. 130). Необхідно зазначити, що даний підхід відображає одну з важливих властивостей правового акту управління. Все ж повністю погодитись з таким визначенням не можна, адже правові форми державного управління окрім прийняття правових актів включають також такі форми як: укладення адміністративних договорів та здійснення інших юридично значущих дій.

По-друге, правовий акт управління визначають як владне волевиявлення органу державного управління. Так, російський вчений Р. Ф. Васильєв визначає правові акти управління як владне волевиявлення суб'єктів державного управління, які встановлюють, застосовують, змінюють, скасовують правові норми, що відбувається в процесі здійснення функцій державного управління в установленому порядку на основі та на виконання законів (Васильєв Р. Ф. Акты управления. 1987. С. 139-140). Цікавою видається думка, що, визнаючи правовий акт тільки як волевиявлення, не можна пояснити існування актів, які були видані не існуючими нині органами, адже будь-яка дія, у тому числі й волевиявлення, виконується кимнебудь й одним з її невід'ємних елементів виступає суб'єкт (Артеменко І.А. Поняття адміністративних актів органів виконавчої влади // Право і безпека. 2012. № 4. С.37).

Найбільш вдалою видається третя точка зору, прихильники якої визначають правовий акт управління як офіційний припис або документ, що виходить від компетентних органів. Зокрема, Ю. П. Битяк під правовим актом розуміє офіційний припис, заснований на законі, прийнятий суб'єктом управління на будь-якому рівні державної ієрархії в порядку одностороннього волевиявлення й у межах його компетенції з додержанням встановленої процедури та форми, що тягне за собою певні юридичні наслідки (Адміністративне право України: Підручник / за ред. Ю. П. Битяка. 2007. С.138).

Сутність правового акту управління відображається також в його властивостях, серед яких можна виділити наступні:

1. Правовий акт управління є різновидом управлінських рішень, за допомогою якого здійснюють державне управління в адміністративно-політичній, економічній та соціально-культурній сферах суспільного життя.

2. Правовий акт управління є волевиявленням, яке спричиняє певні правові наслідки.

3. Правовий акт управління є підзаконним актом. Підзаконність правового акта управління означає, що він має відповідати всім вимогам законів та інших актів вищестоящих органів як за змістом, так і за порядком видання і формою закріплення.

4. Видання правових актів управління допускається виключно уповноваженим суб'єктом державної влади і лише в межах його компетенції.

5. Правовий акт управління є загальнообов'язковим. Це означає, що даний акт офіційно визнається і захищається державою та її інститутами. Його зобов'язані виконувати фізичні та юридичні особи, яким він адресований, з ним вони мають погоджувати свої акти та юридичні дії. Ігнорування правових актів, їх порушення, перешкодження реалізації актів є порушенням закону.

6. Правовий акт управління приймається в односторонньому порядку компетентним суб'єктом владних повноважень. В даному акті оформляються владні повноваження органів державної влади, а також їх посадових осіб, спрямовані на виконання завдань та функцій державного управління.

7. Правовий акт управління має спеціальну форму і порядок прийняття. Такі акти приймаються виключно в установленому законом порядку й згідно з офіційно передбаченою процедурою.

Отже, правовий акт управління можна визначити як офіційний підзаконний припис державно-владного характеру, що приймається в порядку одностороннього волевиявлення і в межах компетенції уповноваженим суб'єктом державного управління у встановленому законом порядку для здійснення завдань і функцій державного управління.

Нечитайленко О.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

АДМІНІСТРАТИВНИЙ КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ТА РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ

Держава як форма організації публічної влади для ефективного виконання поставлених перед нею задач повинна мати можливість впливати на реалізацію всіх прийнятих чи санкціонованих нею рішень. Ефективне управління не можливе без контролю і нагляду, що виступають основними способами забезпечення законності та дисципліни.

Питання розмежування і співвідношення контролю і нагляду має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Проблема співвідношення полягає в тому, що в теорії права немає чітких критеріїв розмежування